

A TURISZTIKAI KONJUNKTÚRA ALAKULÁSA

TURIZMUS KONJUNKTÚRA INDEX

2022. április

Budapest, 2022. május

Készítette a GKI Gazdaságkutató Zrt.

Telefon: +36-1-318-1868

Fax: +36-1-318-4023

E-mail: gki@gki.hu

Honlap: www.gki.hu

Postacím: 1461, Budapest, Pf. 232.

Készítették:

Dr. Molnár László

Udvardi Attila

Szerkesztette:

Udvardi Attila

A tanulmány a Magyar Turisztikai Szövetség és a VIMOSZ megbízására készült.

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK.....	2
VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ.....	3
A VÁLASZADÓK JELLEMZŐI.....	5
TURIZMUS KONJUNKTÚRA INDEX.....	7
Módszer.....	7
Az index és összetevőinek alakulása.....	7
A FELMÉRÉS EREDMÉNYEI.....	10
Foglalkoztatás.....	10
Üzleti helyzet, teljesítmény.....	11
Árak, költségek.....	12
Eredményesség.....	13
Fejlesztések.....	15
A magyar gazdaság helyzete.....	15

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A tágabb értelemben vett turisztikai ágazat (turizmus, vendéglátás, rendezvényszervezés stb., a továbbiakban turizmus) régóta küzd a kevésbé reprezentatív felmérések eredményeiből adódó információhiánnyal. Eddig nem született még olyan felmérés, amely valós képet adna az ágazat szereplőinek várakozásairól, amely főként a COVID járvány utáni időkből elengedhetetlen lenne a döntéshozók, illetve a közvélemény megfelelő tájékoztatásához. A Turisztikai és Vendéglátó Munkaadók Országos Szövetsége (VIMOSZ) a Magyar Turisztikai Szövetség Alapítvánnyal és a GKI Gazdaságkutató Zrt.-vel közösen ennek hiánypótlására megalkotta a Turizmus Konjunktúra Indexet, mely a jövőben havi gyakorisággal méri az ágazatban a konjunktúra várható alakulását, a piac és a közvélemény számára ezzel információt biztosítva a közeljövőben várható trendekről.

A felmérés a turizmust, mint szektort tágan értelmezi, az alábbi alágakat vizsgálja:

- szálláshely szolgáltatás (TEAOR 5500)
- vendéglátás (5600)
- utazásközvetítés, utazásszervezés (7910)
- konferencia, kereskedelmi bemutató szervezése (8230)
- fizikai közérzetet javító szolgáltatás (9604)

A Turizmus Konjunktúra Index (TKI) 2022 áprilisában +10 ponton áll (-100 és +100 közötti skálán értelmezve), mely azt jelenti, hogy az ágazati szereplők enyhe konjunktúrát észlelnek. Alindexei közül a foglalkoztatott létszám alakulása – ugyanezen a skálán – az elmúlt három hónapban +21 ponton, míg a következő három hónapra vonatkozóan +26 ponton áll az előző év azonos időszakához képest, mely közepesen erős munkaerő keresletet tükröz. A vállalkozások átlagos üzleti helyzete az elmúlt három hónapban az előző év azonos időszakához képest jelentősen javult (+51 pont), az üzleti tevékenység eredménye a következő három hónapban a jelenlegihez képest (+22 pont) szintén javuló. A működési költségek indexe, mely a felmérés időpontjához képest mutatja e kiadások alakulását a következő 3 hónapban, -72 ponton áll, vagyis jelentős költségnövekedést várnak a következő időszakban a szereplők. Ez nagyon kedvezőtlen folyamatokat vetít előre és egyötödös súlyával jelentősen lehúzza a TKI indexet.

A felmérésben résztvevő vállalatok átlagosan 25 főt foglalkoztattak 2021-ben, melyből 7%-ot tesznek ki a gyakornokok vagy külsősök. A felmérés időpontjában főállásban átlagosan 25 főt foglalkoztattak, rajtuk kívül pedig átlagosan 6 főt (utóbbiak tehát több

mint egyötödös arányt képviselnek). Vagyis 2022 áprilisára átlagosan 24%-kal növelték a cégek a foglalkoztatást 2021 végéhez képest.

A turisztikai cégek 98%-a működési költségeik növekedéséről számolt be az elmúlt 3 hónapra vonatkozóan, míg a fennmaradó 2% szerint nem változtak e költségek (csökkenést senki sem jelzett). Előbbieknél a működési költség átlagos növekedése egy negyedév alatt elsősorban az orosz-ukrán konfliktus hatásai következtében meghaladta a 29%-ot.

A turisztikai cégek 75%-a szolgáltatási árainak növekedéséről számolt be az elmúlt 3 hónapra vonatkozóan, 24%-uk nem változtatott az árakon, s mindössze 1% jelzett csökkenést. Az áremelkedést, mely átlagosan 40%-os volt, főként a működési költségek drasztikus megemelkedése generálta.

A turisztikai cégek úgy érzékelték, hogy közepesen javult az üzleti tevékenység eredménye az elmúlt három hónapban az előző év azonos időszakához képest. Ugyanezt a következő három hónapra vonatkozóan hasonlóan kedvezően ítélik meg (+22 pont).

Jelen körülmények között jelentőségét tekintve 4 tényező hat kiemelkedően az eredményességre: az energiahordozók árának alakulása (+85 pont), a munkabérek (+81), az alapanyagárak alakulása (+74), valamint a megfelelő munkaerő rendelkezésre állása (+72).

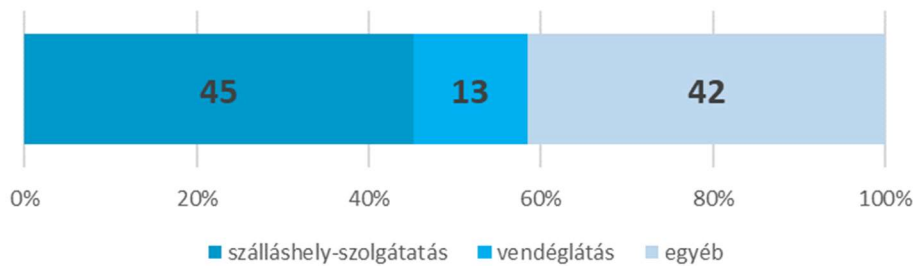
Nagyon kedvező jelenség, hogy a turisztikai cégek 70%-a gondolkodik a következő 12 hónapban fejlesztésben, ráadásul utóbbiak 45%-ánál e fejlesztések már el is kezdődtek.

A turisztikai cégek úgy ítélik meg, hogy a magyar gazdaság helyzete a következő három hónapban a jelenlegihez képest jelentősen romlani fog. A vállalkozások vezetőinek 45%-a szerint jelentősen romlik, 46%-a szerint kissé romlik a helyzet, s csupán a fennmaradó egytized vár stagnáló vagy javuló gazdasági helyzetet.

A VÁLASZADÓK JELLEMZŐI

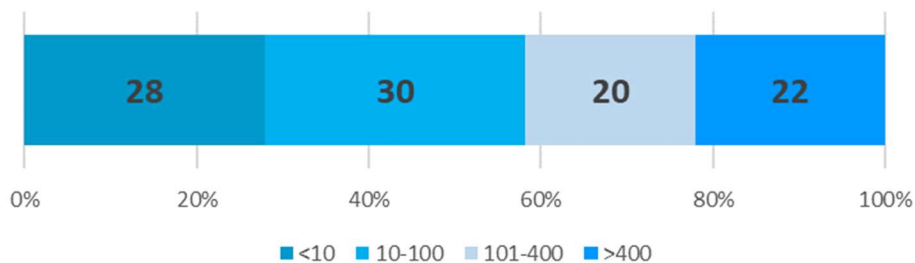
A 2022. áprilisi felmérésben az egyes alszektorok közül a szálláshely-szolgáltatás vállalkozásai 45%-ot képviseltek, a vendéglátásé 13%, míg az egyéb szektoroké 42%-ot. A válaszadói mintában a nettó árbevétel és a létszám szerinti megoszlás közel egyenletes, ezen belül a 400 millió Ft feletti árbevételű cégek 22%-ot, a 20 főnél többet foglalkoztatók 25%-ot képviselnek.

A válaszadó minta megoszlása alágazatok szerint - 2022. április (%)

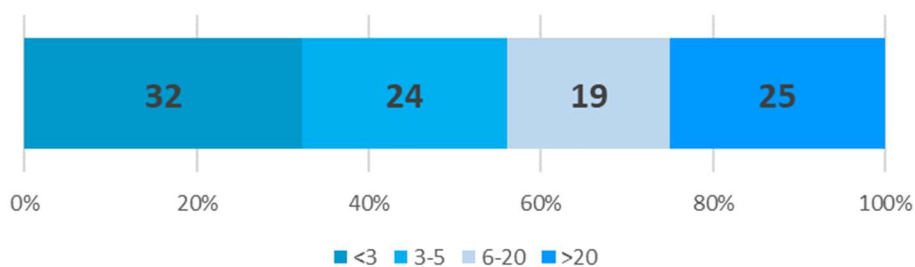
Forrás: GKI

A válaszadó minta megoszlása árbevétel kategóriák szerint - 2022. április (2021. évi millió Ft-ban mért nettó árbevétel alapján, %)

Forrás: GKI

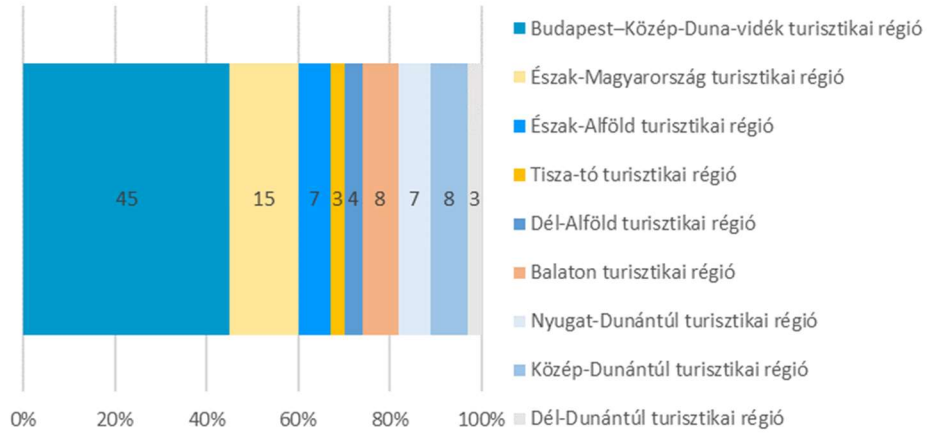
A válaszadó minta megoszlása létszám kategóriák szerint - 2022. április (2021. évi foglalkoztatott létszám főben, %)

Forrás: GKI

A felmérésben a turisztikai régiók közül legnagyobb arányt a Budapest–Közép-Duna-vidék turisztikai régió képviselte (45%), míg a többi régió közül az Észak-Magyarország turisztikai régió aránya (15%) jelentős (a nem nevesítettek 3 és 8% közötti arányt képviselnek).

A válaszadó minta megoszlása turisztikai régiók szerint - 2022. április (%)

Forrás: GKI

TURIZMUS KONJUNKTÚRA INDEX

Módszer

A Turizmus Konjunktúra Index (TKI) egy kompozit mutató, mely öt különböző alindexének átlagaként kerül kiszámításra minden hónapban. A TKI index kalkulációjánál megfelelő súlyozás használatával figyelembe vesszük a válaszadó cégek méretét (foglalkoztatottak száma), valamint a turizmus és vendéglátás egyes alágazatainak súlyát. Utóbbit a nemzetgazdaságból képviselt részesedés (alszektor értékesítésének összesített nettó árbevétele) alapján állítjuk elő. Ennek értelmében a két legnagyobb alszektor közül a szálláshely szolgáltatás 29%-os, a vendéglátás pedig 43%-os súllyal szerepel a kalkulációban, míg a többi kisebb alszektor összesített súlya 28%.

Mind a TKI indexet, mind pedig alindexeit az Európai Unió konjunktúra módszertanához igazodva -100 és +100 közötti skálán értelmezzük (a felmérés kérdőíveiben szereplő, szimmetrikus 1-től 5-ig terjedő skálát transzponáljuk a -100 és +100 közötti skálára). Utóbbi módszertan elősegíti a negatív és a pozitív egyenlegek/válaszok jobb elkülönülését, jobban értékelteti a havi szintű elmozdulásokat, valamint kiszűri a neutrális válaszokat. Az indexek mellett a többi konjunkturális kérdés elemzésénél is ezt a módszertant használtuk.

A TKI index megalkotásához **öt alindexet használunk, mindegyiknek 20-20% súlyt biztosítva**. Az alindexek a szokásos konjunktúra felmérések alindexeihez hasonlóan mérik egyrészt az **ágazat foglalkoztatási helyzetét** a közelmúlta és a közeljövőre nézve, az ágazat közelmúltbeli és közeljövőbeli **teljesítményét**, valamint a **működési költségek alakulását**. Mivel utóbbit inverz módon értelmezzük (hiszen itt a negatív válasz mutatja a kedvező irányt), ezért értékét az index megalkotásánál -1-gyel szorozzuk.

Az index és összetevőinek alakulása

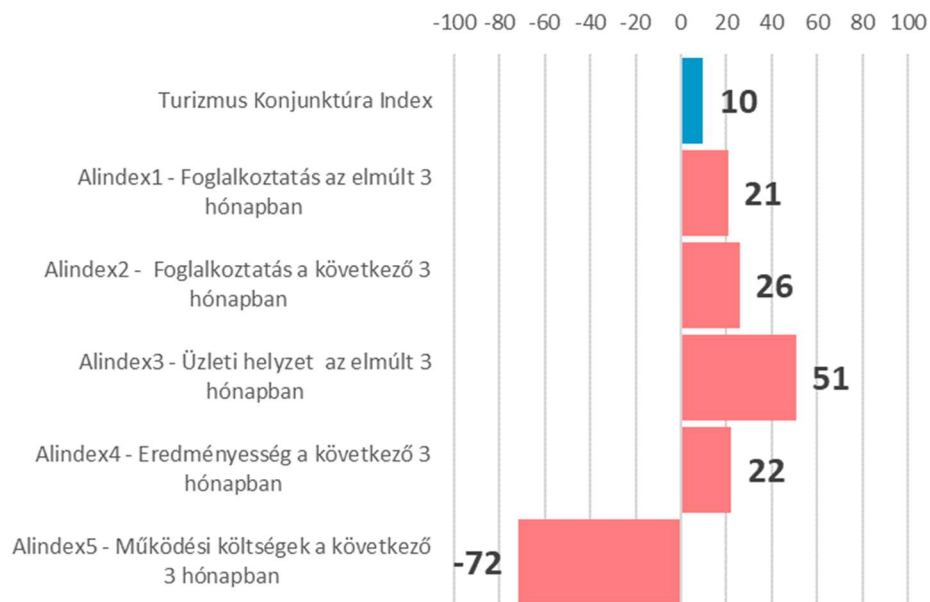
TKI index 2022 áprilisában +10 ponton áll (-100 és +100 közötti skálán értelmezve), mely azt jelenti, hogy az ágazatot szereplői enyhe konjunktúrát érzékelnek. (Ezen belül a szálláshely-szolgáltatásban +16, a vendéglátásban -18, az egyéb turisztikai szektorokban összevontan pedig +13 a konjunktúra index értéke.¹) Vagyis a vendéglátás vállalkozásai szerint még dekonjunktúra van, miközben a többiek már pozitív jeleket látnak.

¹ A felmérés során kapott válaszok darabszáma alapján jelen felmérésnél (2022. április) nagy biztonsággal csak a teljes szektorra vonunk lesz következtetést, míg az alszektorokra adott válaszok átlaga a kis számosság miatt bizonytalan.

A TKI index egyes összetevő alindexei az alábbiak szerint alakultak:

- Index1: A **foglalkoztatott létszám alakulása az elmúlt három hónapban** az előző év azonos időszakához képest +21 ponton áll, mely szerint közepesen erős munkaerő keresletet volt (itt azért hasonlítunk az előző évhez, mert a szektorban jelentős a szezonális, melyet célszerű kiszűrni) mutat (a mutató mindhárom alszektorban pozitív, ezen belül is leginkább a szálláshely szolgáltatásban).
- Index2: A **foglalkoztatott létszám alakulása a következő három hónapban** az előző év azonos időszakához képest +26 ponton áll, mely közepesen erős munkaerő keresletet mutat, erősebbet, mint a közelmúltra vonatkozó (a mutató mindhárom alszektorban pozitív, itt azonban az egyéb szektorok mutatója dominál).
- Index3: A **vállalkozások átlagos üzleti helyzete az elmúlt három hónapban** az előző év azonos időszakához képest jelentősen javult, +51 ponton áll (a mutató két alszektorban, a szálláshely szolgáltatásban és az egyéb turisztikai szektorban pozitív, míg a vendéglátásban enyhén negatív).

A TKI index és alindexei - 2022. április (pont)

Forrás: GKI

Megjegyzés: -100-tól +100-ig terjedő skálán (ahol -100 azt jelenti, hogy jelentősen romlott, +100 pedig azt, hogy jelentősen javult)

- Index4: **Az üzleti tevékenység eredménye a következő három hónapban a jelenlegihez képest +22 ponton áll**, mely közepesen erős javulást jelent (a mutató

két alszektorban szálláshely szolgáltatásban és az egyéb szektorokban pozitív, míg a vendéglátásban enyhén negatív).

- Index5: **A működési költségek² indexe**, mely a felmérés időpontjához képest mutatja e kiadások alakulását **a következő 3 hónapban**, -72 ponton áll, mely e tekintetben nagyon kedvezőtlen folyamatokat vetít előre és jelentősen lehúzza a TKI indexet (a mutatót alszektoroktól függetlenül nagyon kedvezőtlenül ítélik meg a vállalkozások).

A következő havi felmérés (mely jelen felmérés tanulságai alapján más módszertan alapján készül) várhatóan biztosít majd annyi választ, hogy az alindexek és a főindex értéke nagy biztonsággal alszektor szinten is részletesen elemezhető lesz.

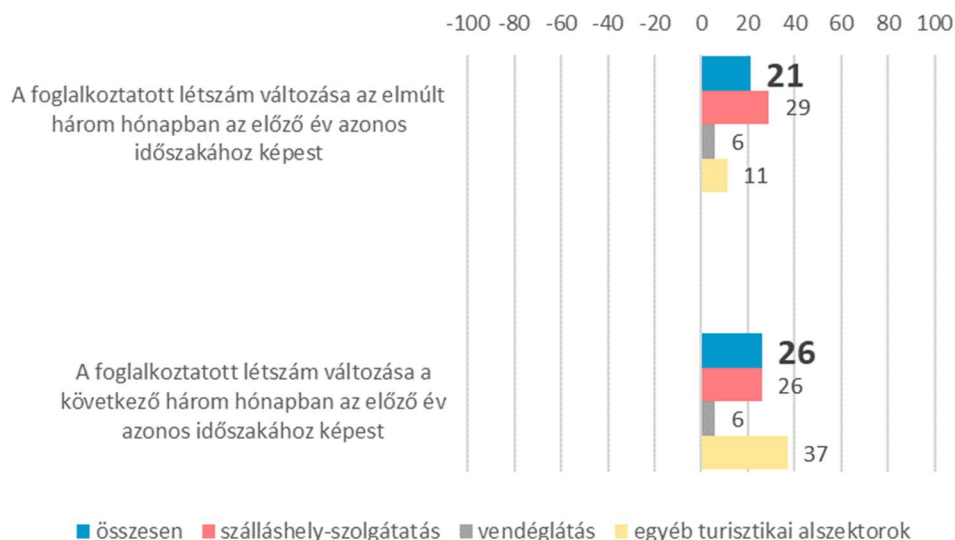
² Működési költségek: pl. energiaköltség, bérköltség, anyagköltség, karbantartási költség stb.

A FELMÉRÉS EREDMÉNYEI

Foglalkoztatás

A felmérésben résztvevő vállalatok **átlagosan 25 főt foglalkoztattak 2021-ben**, melyből 7%-ot (2-3 főt) tesznek ki a gyakornokok vagy külsősök. Utóbbi arány közel azonos a szálláshely-szolgáltatásban mért aránnyal, jelentősen elmarad azonban a vendéglátásban mérttől, ugyanakkor meghaladja az egyéb szektorokban mért arányt. **A felmérés időpontjában (2022 áprilisában) főállásban átlagosan 25 főt foglalkoztattak**, rajtuk kívül pedig átlagosan 6 főt (utóbbiak tehát több mint egyötödös arányt képviselnek). A nem főállásúak aránya alig tér el a három vizsgált alszektorban (20-22%). **Összességében 24%-kal nőtt a létszám 2021 végéhez képest.**

Foglalkoztatott létszám változása - 2022. április (pont)

Forrás: GKI

Megjegyzés: -100-tól +100-ig terjedő skálán (ahol -100 azt jelenti, hogy jelentősen csökkent/csökken, +100 pedig azt, hogy jelentősen nőtt/nő)

A foglalkoztatott létszám alakulása az elmúlt három hónapban az előző év azonos időszakához képest **+21 ponton áll**, mely közepesen erős munkaerőkeresletet mutat (a mutató mindhárom alszektorban pozitív, ezen belül is leginkább a szálláshely szolgáltatásban). Ugyanez a következő három hónapra vonatkozóan **+26 pontot jelez**, mely szintén közepesen erős keresletet jelez, de valamelyest erősebbet, mint a közelmúltra vonatkozó (a mutató mindhárom alszektorban pozitív, itt azonban az egyéb szektorok mutatója dominál). Mind a közelmúltra, mind pedig a közeljövőre igaz, hogy **az atipikus formában foglalkoztatottak (pl. részmunkaidős, alkalmi munkavállalók)**

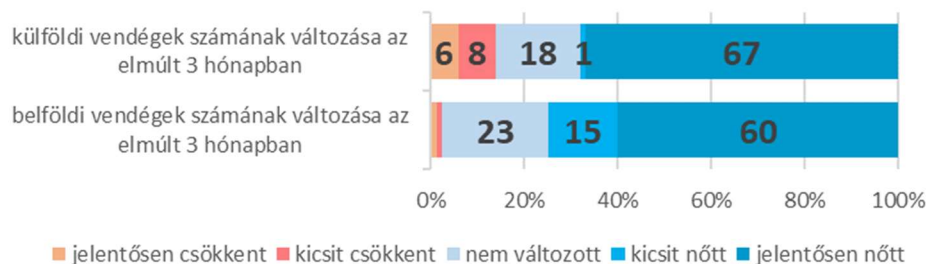
létszámnövekedése valamelyest meghaladja a teljes munkaidősek létszámbővülését. ennek részben a bizonytalan gazdálkodási helyzet az oka.

Üzleti helyzet, teljesítmény

A turisztikai vállalkozások átlagos üzleti helyzete az elmúlt három hónapban az előző év azonos időszakához képest jelentősen javult, +51 ponton áll (a mutató két alszektorban, a szálláshely szolgáltatásban és az egyéb szektorokban pozitív, míg a vendéglátásban enyhén negatív), vagyis a vendéglátók még nem érzékelik a helyzetük javulását, miközben a többiek már igen.

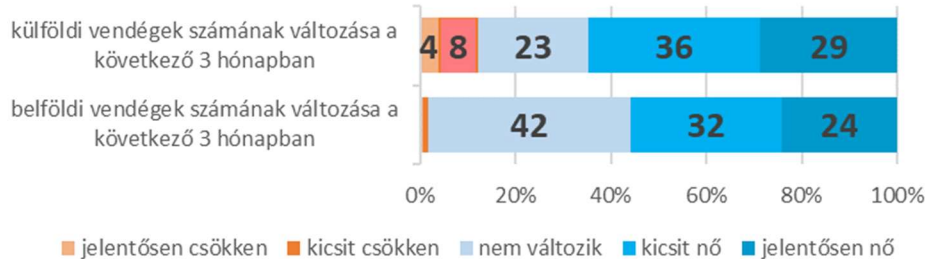
A szálláshely-szolgáltatásban a vendégéjszakák száma az elmúlt három hónapban az előző év azonos időszakához képest, főként az alacsony bázis miatt, jelentősen nőtt. A belföldi vendégek száma a szállások 75%-a esetében (utóbbiak 80%-án számottevően), a külföldieké 68% esetében (utóbbiak 98%-án számottevően) nőtt. **A növekedés várhatóan tovább folytatódik a következő 3 hónapban is, üteme azonban mérsékeltebb lesz.** A szálláshelyek 56%-a számít a belföldi vendégforgalom növekedésére (utóbbiak 43%-a jelentős növekedésre), 65%-uk a külföldi vendégforgalom növekedésére (utóbbiak 44%-a jelentős növekedésre).

A vendégéjszakák számának változása az elmúlt 3 hónapban az előző év azonos időszakához képest - 2022. április (megoszlás, %)

Forrás: GKI

A vendégéjszakák számának várható változása a következő 3 hónapban az előző év azonos időszakához képest - 2022. április (megoszlás, %)

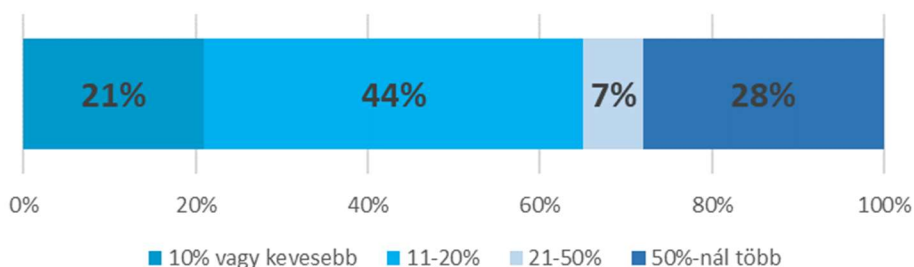

Forrás: GKI

Árak, költségek

A turisztikai cégek 75%-a a szolgáltatási árainak növekedéséről számolt be az elmúlt 3 hónapra vonatkozóan, 24%-uk nem változtatott az árakon, s mindössze 1% jelzett csökkenést. **Az áremelkedést, mely átlagosan 40%-os volt** (a szálláshely-szolgáltatásban 48%-os), főként a működési költségek drasztikus megemelkedése generálta. Az áremelést végrehajtó turisztikai cégek 21%-a 10%-kal vagy ennél kisebb mértékben növelte árait, 44%-a 11-20% közötti, 7%-a 21-50% között, míg a fennmaradó 28%-a ennél is többet emelt.

Az áremelés mértéke az elmúlt 3 hónapban - 2022. április (megoszlás, %)

Forrás: GKI

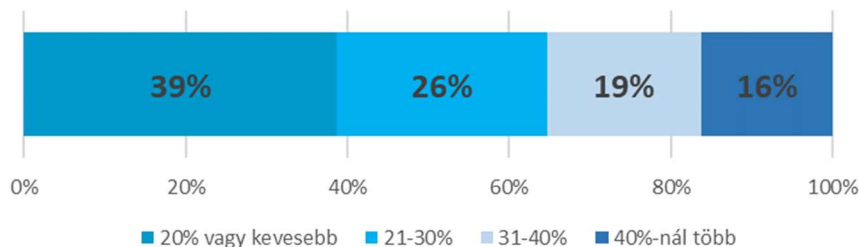
A turisztikai cégek 98%-a a működési költségek³ növekedéséről számolt be az elmúlt 3 hónapra vonatkozóan, míg a fennmaradó 2% szerint nem változtak e költségek (csökkenést senki sem jelzett). Előbbieknél a költségnövekedés átlagos mértéke egy negyedév alatt elsősorban az orosz-ukrán konfliktus hatásai következtében **meghaladta a 29%-ot**. A működési költségek emelkedésének mértéke mintegy 10 százalékponttal alatta

³ Működési költségek: pl. energiaköltség, bérköltség, anyagköltség, karbantartási költség stb.

marad az áremelés átlagos mértékének, melynek háttérében feltehetően a következő időszak további költségemelkedésére való felkészülés állhat (természetesen akár cégenként is változhat a követett stratégia).

A működési költségek átlagos emelkedéséhez mérten kissé alacsonyabban jeleztek a szálláshely-szolgáltatásban és a vendéglátásban működő cégek, kissé többet viszont az egyéb turisztikai szektorokban működők. A turisztikai cégek 39%-a 20%-os vagy ennél kisebb költségnövekedést érzékelt, 26% 21-30% közöttit, 19%-a 31-40% közöttit, míg a fennmaradó 16% ennél is többet.

A működési költségek növekedésének mértéke az elmúlt 3 hónapban - 2022. április (megoszlás, %)

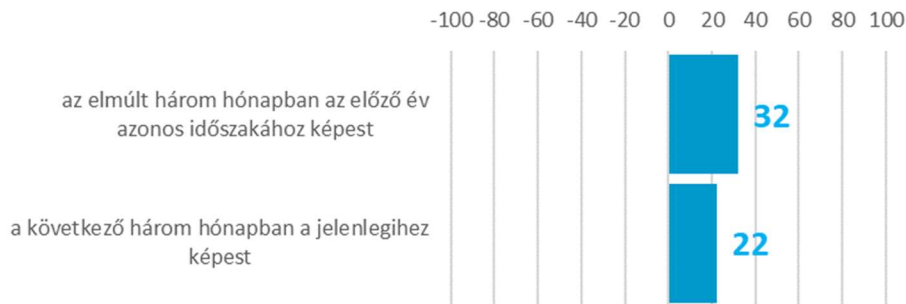
Forrás: GKI

A működési költségek indexe, mely a felmérés időpontjához képest mutatja e kiadások alakulását a következő 3 hónapban, -72 ponton áll, mely e tekintetben továbbra is nagyon kedvezőtlen folyamatokat vetít előre (a mutatót alszektoroktól függetlenül nagyon kedvezőtlenül ítélik meg a vállalkozások).

Eredményesség

A turisztikai cégek úgy érzékelték, hogy **közepesen javult az üzleti tevékenység eredménye az elmúlt három hónapban az előző év azonos időszakához képest**. Az index értéke +32 pont a -100-tól +100-ig terjedő skálán (ahol -100 azt jelenti, hogy jelentősen csökkent, +100 pedig azt, hogy jelentősen nőtt). Ugyanezt **a következő három hónapra vonatkozóan hasonlóan kedvezően ítélik meg** (+22 pont). A szálláshely-szolgáltatás és az egyéb szektorok kedvező helyzetről számoltak be mind a közelmúltra, mind a közeljövőre vonatkozóan, míg **a vendéglátás cégei romló profitabilitást jeleztek**. Létszámkategóriák szerint a 400 főnél nagyobb cégek jeleztek leginkább javuló eredményességet mind az elmúlt, mind pedig a következő 3 hónapra, míg a 100-400 fős cégek a leginkább pesszimisták.

Az üzleti tevékenység eredményének alakulása - 2022. április (pont)

Forrás: GKI

Megjegyzés: -100-tól +100-ig terjedő skálán (ahol -100 azt jelenti, hogy jelentsen csökkent, +100 pedig azt, hogy jelentősen nőtt)

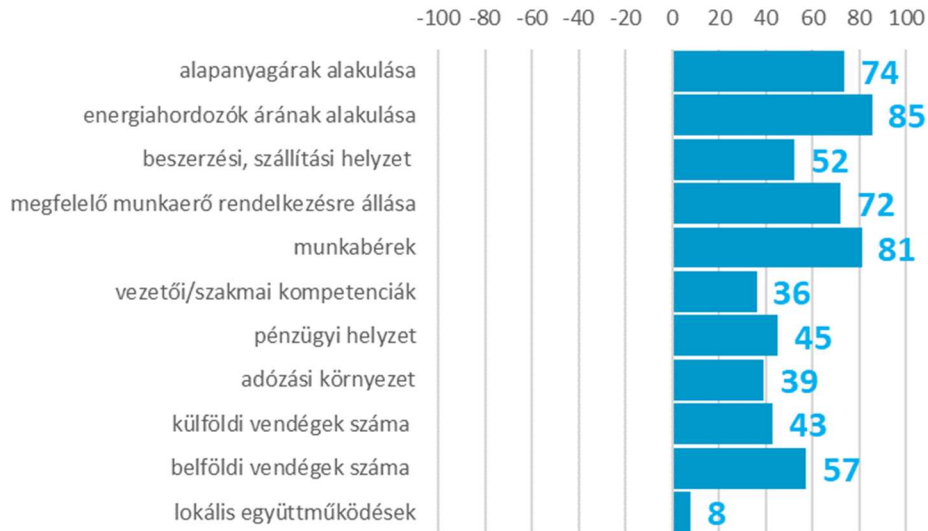
Megkérdeztük a vállalatokat, hogy az egyes befolyásoló tényezők, mint az alapanyagárak alakulása, az energiahordozók árának alakulása, a beszerzési, szállítási helyzet, a megfelelő munkaerő rendelkezésre állása, a munkabérek, a vezetői/szakmai kompetenciák, a pénzügyi helyzet, az adózási környezet, a külföldi és a belföldi vendégek száma, valamint a lokális együttműködések jelenleg miként befolyásolják az eredménytermelő képességet.

Jelen körülmények között jelentőségét tekintve **4 tényező hat kiemelkedően az eredményességre**. Ezek jelen világpolitikai és -piaci helyzetben fontossági sorrendben -100-tól +100-ig terjedő skálán (ahol -100 azt jelenti, hogy egyáltalán nem befolyásolja, +100 pedig azt, ha nagyon jelentősen befolyásolja) az alábbiak:

- energiahordozók árának alakulása (+85 pont)
- munkabérek (+81)
- alapanyagárak alakulása (+74)
- megfelelő munkaerő rendelkezésre állása (+72)

A válaszadók a többi befolyásoló tényezőt is a neutrálisnál fontosabbnak gondolták (mindenütt pozitív az átlag), az előbbieket sorrendben követi a belföldi vendégek száma (+57), a beszerzési, szállítási helyzet (+52), a pénzügyi helyzet (+45), a külföldi vendégek száma (+43), az adózási környezet (+39), valamint a vezetői/szakmai kompetenciák (+36). A lokális együttműködések jelenleg csak kis mértékben befolyásolják az eredménytermelő képességet (+8).

Az eredményességet befolyásoló tényezők - 2022. április (pont)

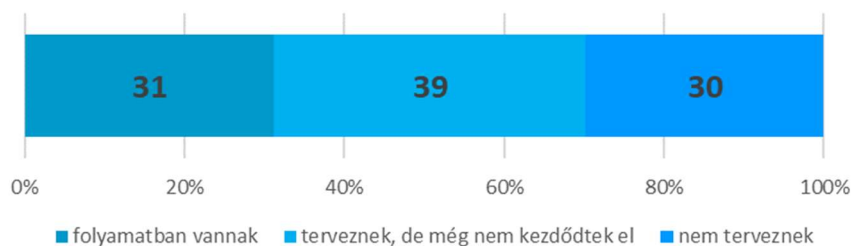
Forrás: GKI

Megjegyzés: -100-tól +100-ig terjedő skálán (ahol -100 azt jelenti, hogy egyáltalán nem befolyásolja, +100 pedig azt, ha nagyon jelentősen befolyásolja)

Fejlesztések

Nagyon kedvező jelenség, hogy **a turisztikai cégek 70%-a gondolkodik a következő 1 évben fejlesztésben**, ráadásul utóbbiak 45%-ánál e fejlesztések már el is kezdődtek. Mindössze 30% nem tervez fejlesztést a következő egy évben.

Fejlesztési tervek a következő 12 hónapban - 2022. április (megoszlás)

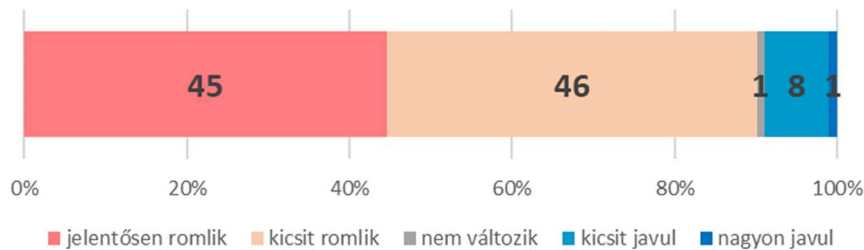
Forrás: GKI

A magyar gazdaság helyzete

A turisztikai cégek úgy ítélik meg, hogy **a magyar gazdaság helyzete a következő három hónapban a jelenlegihez képest jelentősen romlani fog**. A szokásos -100-tól +100-ig terjedő skálán (ahol -100 azt jelenti, hogy egyáltalán nem befolyásolja, +100 pedig azt, ha

nagyon jelentősen befolyásolja) **-64 pontos átlagot mértünk**. Ráadásul e tekintetben alszektorok szerint sincs jelentős szóródás (szálláshely szolgáltatás -68, vendéglátás -52, egyéb alszektorok -62). **A vállalkozások vezetőinek 45%-a szerint jelentősen romlik, 46%-a szerint kissé romlik a helyzet**, s csupán a fennmaradó egytized vár stagnáló vagy javuló gazdasági helyzetet.

A magyar gazdaság helyzetének alakulása a következő 3 hónapban - 2022. április (megoszlás)

Forrás: GKI

A GKI által más szektorokban végzett egyéb havi konjunktúrafelmérések ennél kedvezőbb helyzetet mutatnak. Az iparban és az építőiparban hasonlóan pesszimisták a magyar gazdaság jövőbeli helyzetével kapcsolatban, mint a turisztikai szektorban működők (-48 és -58 pont), míg az üzleti szolgáltatások (melynek a turizmus is része) és a kereskedelem területén ennél kevésbé (-22 és -31 pont).